بسم الله الرحمن الرحيم

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ޤަޟިއްޔާ ނިމުނު ގޮތުގެ ޚުލާޞާ

- **ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު:** 2017/HC-A/60
- **އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް:**
  - ނަން: ސަފޫރާ ނާޝިދު މޫސާ/ ތޮށްރިން، ދ.ކުޑަހުވަދޫ
- **އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ފަރާތް:**
  - ނަން: މުޙައްމަދު ސަޢީދު/ގުލްފާމުގެ، ދ.ކުޑަހުވަދޫ
- **ރަޖިސްޓްރީކުރެވުނު ތާރީޚު:** 14 ޝައްވާލް 1438 / 08 ޖުލައި 2017
- **ނިމުނު ތާރީޚު:** 03 ރަބީޢުލްއާޚިރު 1442 / 18 ނޮވެމްބަރު 2020

މައްސަލަ ބެލި ޤާޟީންގެ މަޖިލިސް:
ޤާޟީ ޢަބްދުއްރައޫފް އިބްރާހިމް
ޤާޟީ ޢަބްދުﷲ ޙަމީދު
ޤާޟީ ޢަލީ ސަމީރު

- **އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު މައްސަލަ:**
- **ނަންބަރު:** 46/MSC/2016
- **ނިންމި ކޯޓު:** ނިލަންދެއަތޮޅު ދެކުނުބުރީ ކުޑަހުވަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓު
- **ޤަޟިއްޔާގެ ބާވަތް:** ފައިސާ ހޯދުން
- **ހުށަހެޅި ތާރީޚު:** 12 ޖޫން 2016
- **ނިމުނު ތާރީޚު:** 24 ޖުލައި 2016

- **ދަޢުވާގެ ޚުލާސާ:**

މިއީ ނިލަންދެއަތޮޅު ދެކުނުބުރީ ކުޑަހުވަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 46/MSC/2016 ޤަޟިއްޔާގައި ނިމިފައިވާ ގޮތް ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފުކަމަށް ބުނެ އެ ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް، ދ.ކުޑަހުވަދޫ/ [illegible] ސަބޫރާ ނާޝިދު މޫސާގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުން ބެލިފައިވާ ޤަޟިއްޔާއެކެވެ.

މި ޤަޟިއްޔާގައި އިސްތިއުނާފު ޚަޞްމުވާ ފަރާތަކީ، ދ.ކުޑަހުވަދޫ / [illegible] މުޙައްމަދު ޝަރީފުއެވެ.

- **[illegible]:**

1. ދ.ކުޑަހުވަދޫ/ [illegible]، ސަބޫރާ ނާޝިދު މޫސާއާއި ދ.ކުޑަހުވަދޫ/[illegible]، މުޙައްމަދު ޝަރީފްއާއި ދެމީހުން ކައިވެނި [illegible] ދ.ކުޑަހުވަދޫއިން [illegible]

އެގެއަކީ ދެމީހުންގެ [illegible] [illegible] [illegible] މޫސާ [illegible] [illegible] ކޮށްގެން ހަދާފައިވާ ގެއެއް ކަމުން ދެމީހުންގެ ދަރިން ކަމުގައިވާ (ކުއްޖާގެ ނަމާއި އައި.ޑީ ކާޑު ނަންބަރު) އަދި (ކުއްޖާގެ ނަމާއި އައި.ޑީ ކާޑު ނަންބަރު) އަށް އެގެއިން ބައެއް ދިނުމަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މޫސާ އެދުނު ނަމަވެސް ކުދިންނަށް [illegible] [illegible] ކަމުގައި [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] މޫސާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 1000000/-ރ (އެއްމިލިއަން ރުފިޔާ) ހޯދުމަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނަންބަރު 46/MSC/2016 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 1,248,547/98 (އެއްމިލިއަން ދުއިސައްތަ ސާޅީސް އަށްހާސް ފަސްސަތޭކަ ސާޅީސް ހަތް ރުފިޔާ ނުވަދިހަ އަށް ލާރި) އަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މޫސާ އެދިފައި ވެއެވެ.

2. އެ ކޯޓުން ނިންމާފައިވަނީ، "...އެ ދަޢުވާއަށް [illegible] މޫސާ [illegible] މޫސާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]." [illegible]

3. ނިލަންދެއަތޮޅު ދެކުނުބުރީ ކުޑަހުވަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 46/MSC/2016 ޤަޟިއްޔާ ނިންމާފައިވަނީ ޝަރުޢީ ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފަށް ކަމަށް ބުނެ، އެޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް ޞަފޫރާ ނާފިޢު މޫސާގެ ފަރާތުން 02 (ދޭއް) ނުކުތާ ހުށަހަޅައި އެނުކުތާތަކާ ގުޅޭ ގޮތުން މިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ވާހަކަ ދައްކާފައި ވެއެވެ. އެގޮތުން ހުށަހެޅި ނުކުތާތަކަކީ:-

3.1 ދަޢުވާކުރާފަރާތުން އެދިފައިވަނީ، އޭނާއާއި މުޙައްމަދު ޝަރީފް (ދަޢުވާ ލިބޭފަރާތް) އާ [illegible] ކައިވެނިކޮށްގެން އުޅުނުއިރު ދަޢުވާލިބޭފަރާތުގެ ނަމުގައި ދޫކުރި ބަނޑާރަ ގޯތިގައި، އެ ދެމަފިރިން ހަރަދުކޮށްގެން ގެއެއް އިމާރާތް ކުރުމަށް ފަހު، އެ ގޯއްޗާއި އިމާރާތް ދެމީހުންގެ ނަމަށް ރަޖިސްޓްރީ ކުރުމަށް ދަޢުވާކުރާފަރާތާއި، ދަޢުވާލިބޭފަރާތާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޞަފޫރާ ނާފިޢު މޫސާ އެ ގެ އިމާރާތް [illegible] ކުރުމަށް [illegible] [illegible] ކުރި ނަމަވެސް ދަޢުވާލިބޭފަރާތުން އޭނާގެ އަމިއްލަ [illegible] ގޯތި ރަޖިސްޓްރީ ކޮށްފައިވާތީ، ޞަފޫރާ ނާފިޢު އެ ގެ ހެދުމަށް ކޮށްފައިވާ ހަރަދުގެ ޢަދުލުވެރި ބަދަލެއް ކުޑަހުވަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓު މެދުވެރިކޮށް ނަގައި ދިނުމަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުން ކުރި ޙުކުމުގައި، ދަޢުވާކުރާފަރާތުން [illegible] ކަމަށް [illegible] [illegible] ކަނޑައަޅައި، ދަޢުވާކުރާފަރާތަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާ.

3.2 މައްސަލަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/91 ([illegible] [illegible]) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އެ ޤާނޫނުގެ 23 ވަނަ މާއްދާގައި، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] ކޯޓުން [illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނުން [illegible]

ޤާނޫނީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

އެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން [illegible] [illegible] [illegible] ބަދަލެއް [illegible] [illegible] ނުވާކަމަށް

[illegible] ހުށަހެޅި ނުކުތާ.

4. [illegible] އަޕީލު [illegible] [illegible] [illegible] ކޯޓުގެ ނަންބަރު 46/MSC/2016 ޤަޟިއްޔާ

ނިންމާފައިވަނީ [illegible] އަދި [illegible] [illegible] [illegible] ކަމަށް ބުނެ، [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

- **ފަނޑިޔާރު ޢަބްދުއްރަޢޫފް އިބްރާހީމްގެ ރައުޔު:** [illegible] ފަނޑިޔާރު ޢަބްދުﷲ ޙަމީދު ތާއީދު ކުރަމެވެ.

5. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] "[illegible]" [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

6. އެ ކޯޓުގައި ދެއްކެ އުފުލުމަށްޓަކައި ސަޢޫދާ ނާޒިމު މޫސާ ވިޔަފާރި ކުރުމަށްޓަކައި ކޮންޓްރެކްޓް ކަމަށާއި، އަމަލުކުރުމަށް ކުރި އެ ކޯޓްތަކުގައި އިޢާދާ ސަޢޫދާ ނާޒިމު މޫސާއާއި މުޙައްމަދު ޝަރީފާ ދެ ފަރާތުގެ ނަމުގައި ތަޢާރުފުވި ކަމަށް ކަމަށް މުޙައްމަދު ޝަރީފް އަނގަބަހުން އިއުތިރާފުވެއްޖެ ކަމަށާއި، އަދި އިޢާދާ ކަމަށް ވެސް މުޙައްމަދު ޝަރީފް އިއުތިރާފުވެފައިވާ ގޮތަށް ދި ފަރާތުގެ ނަމުގައި އަދި ތަޢާރުފުކޮށްފައި ނުވާތީ، މުޙައްމަދު ޝަރީފްގެ ބަރުގެ މައްޗަށް އިޢާދަކުރަން އަދި އިޢާދާ ކަމަށް ސަޢޫދާ ނާޒިމު މޫސާ ކަމަށް މަރުދުގެ ބަރުވެ ދިނުމަށް ސަޢޫދާ ނާޒިމު މޫސާ އެދިފައިވާކަން ސަޢޫދާ ނާޒިމު މޫސާ ހުށަހަޅާފައިވާ ދައުވާއަށް ބެލުމުން އެނގެއެވެ.

7. މި މައްސަލައިގެ ދައުވާ ހުށަހެޅުން ޖެހުނު ސަބަބުތައް ކަމުގައި ސަޢޫދާ ނާޒިމު މޫސާ ބެހެއްޓިފައިވަނީ، އެގޮތުގެ ދަރިފުޅުގެ މަސައްކަތުން ސަޢޫދާ ނާޒިމު މޫސާ ބޭނުމީ މަރުދުވެކަމަށް ކޮންސެޕްޓް ހަދާފައިވާ ގެއްލުން ކުރުމުގެ ދަރިންނަށް އެގޮތުން ބޭއްސި ދިނުމަށް މުޙައްމަދު ޝަރީފްގެ ކިބައިން ސާބިތު ނަޒީރާ މޫސާ އެދުނު ނަމަވެސް ކަރިންނަށް އެގޮތުން ބޭއްސި ނުދިނުން ކަމަށެވެ.[1] އަދި ޖަވާބުގައި މުޙައްމަދު ޝަރީފް ބުނެފައިވަނީ، އެކަމުގެ ދަރިންނަށް އެގޮތުން ދެވޭ އެކަމުގެ މުދަލުން ދެވިދާން ގޮތަކަށް ދަރަނި ކަމަށާއި[2]، އަދި އެގޮތުގެ ބޭނުމުގައި ވާގޮތް ކޮންޓްރެކްޓް ގެއްލުމަށް ކުރުމުގައިވާ އެކަން ފެންވަރަށް އެގޮތަށް ތަޢާރުފު ބަރުވާ ނުކުރެވޭނެ ކަމަށެވެ.[3]

8. މުޙައްމަދު ޝަރީފަށް ދިމާކުރުމުގެ ތިލަވެސް ކޯޓުގައި ގެއްލުން އުފުލަން ސަޢޫދާ ނާޒިމު މޫސާ ވަކަލު ކުރިހަމަވެފައި މުޙައްމަދު ޝަރީފް ޢިނާޔަތް ނުކުރެއްވެއެވެ. ނަމަވެސް، މުޙައްމަދު ޝަރީފް އިންކާރު

---

[1] ސަޢޫދާ ނާޒިމު މޫސާ 16 ޖޫން 2016 ގައި ހުށަހަޅާފައިވާ ބަޔާނުގެ ފޮނުވާލިޔުން

[2] މުޙައްމަދު ޝަރީފް 19 ޖޫން 2016 ގައި ދިފާޢުގެ ބަޔާނުގެ ފޮނުވާލިޔުން

[3] މުޙައްމަދު ޝަރީފް 16 ޖޫން 2016 ގައި ދިފާޢުގެ ބަޔާނުގެ ފޮނުވާލިޔުން.

ކުރަނީ އެގޮތުގައި ގެއެއް އެޅުވަން ޝަކޫރާ ނާޒިރު މޫސާ، ކުރި ޚަރަދަކީ [illegible] [illegible] ނަމުގައި ތަސްޖީލު ކުރާނެ ކަމަށް މުޙައްމަދު ޝަރީފް ބުނެގެން އަދި އޭނާ ކުރާ ޚަރަދު އަނބުރާ ދޭން ކަމަށް ބުނެ މި [illegible] [illegible] އެއްބަސްވުމެއް [illegible] [illegible] ކަމަށް ޝަކޫރާ ނާޒިރު މޫސާ [illegible] [illegible] އެނގެއެވެ. އަދި އޭގައި [illegible] [illegible] ޝަކޫރާ ނާޒިރު މޫސާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ދ [illegible] [illegible] އޭނާ [illegible] [illegible] މި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އޭނާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޝަކޫރާ ނާޒިރު މޫސާ، މުޙައްމަދު ޝަރީފް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މުޙައްމަދު ޝަރީފް ދީފައިވާކަމަށް ވެއެވެ.[4]

9. މިސްލު [illegible] ފަދައިން މި މައްސަލައިގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެނގެއެވެ. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސާބިތު ކުރުމުގެ ބުރަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މިކަން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2010/SC-A/02 (އަންހެނާ ނާސިރު ވ. މުޙައްމަދު މުސްތަފާ) މައްސަލައިގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ [illegible] [illegible] ވެއެވެ.

"އާންމު އުސޫލެއްގެ ގޮތުން މަދަނީ މުޢާމަލާތްތަކުގައި ސާބިތު ކުރުމުގެ ބުރަ (onus propandi) އުފުލަނީ ދައުވާ ކުރާ ފަރާތުގެ މަސްއޫލިއްޔަތެއް ކަމާއި، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

4- މުޙައްމަދު ޝަރީފް 10 ޖުލައި 2016 ގައި [illegible] [illegible] [illegible] 14 [illegible] [illegible] [illegible] (ދަފްތަރު [illegible].)

ކުރާ ދިފާޢީ ދަޢުވާ ސާބިތު ކުރުމަކީ އެފަރާތުގެ މަސްއޫލިއްޔަތެއް ކަމާއި، އެހެންކަމުން ދަޢުވާއެއްގައި އެއް ޤަސްދު އަނެއް ޤަސްދާ ކުރިމަތިކުރާ ދަފްޢު (plea) ސާބިތު ކުރުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އުފުލަންޖެހޭ ފަރާތަކީ އެދަފްޢު ކުރާ ފަރާތްކަން އެނގެން އޮންނަ އުޞޫލެވެ."

އެހެންކަމުން މި މައްސަލައިގައި ދ.ކުޑަހުވަދޫ "ކޯރު" ނަމަކަށް ކިޔާ ގޯތީގައި ގެއެއް އިމާރާތްކުރުމަށް [illegible] [illegible] މޫސާ ޚަރަދު [illegible] [illegible] އާއި ގޯތި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނަމުގައި ރަޖިސްޓްރީ ކުރުން މުޙައްމަދު [illegible] [illegible] އަނގަބަހުން [illegible] ކަމާއި، [illegible].

10. މި މައްސަލަ ދ.ކުޑަހުވަދޫ [illegible] [illegible] ދަޢުވާ ފޯމުގައި [illegible] [illegible] މޫސާ، މުޙައްމަދު ސަޢީދުގެ ގޭގައި (ކޯރު) އިމާރާތް ކުރުމަށް -/1,000,000ރ (އެއް މިލިއަން ރުފިޔާ) ޚަރަދު ކޮށްދެއްވާކަން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ނަމަވެސް، އޭގެ ފަހުން 03 ޖޫލައި 2016 ގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible][5] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މޫސާ، 1,248,547/98ރ (އެއްމިލިއަން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

---

[5] [illegible] 6 [illegible] [illegible].

ވެއެވެ. އޭގެ އިމާރާތް ކުރުމަށް ޚަރަދުވެފައިވާ ފައިސާގެ 95% އަކީ ސަފޫރާ ނާފިޒު މޫސާ ކޮށްފައިވާ ޚަރަދުކަމަށް ސަފޫރާ ނާފިޒު މޫސާ [illegible]، މުޙައްމަދު ސަލީމް އެކަމަށް އިންކާރު ކުރެއެވެ.[6]

11. މި މައްސަލައިގައި މުޙައްމަދު ސަލީމްގެ ގޯތީގައި ގެއެއް އެޅުމަށް ސަފޫރާ ނާފިޒު މޫސާ ޚަރަދު ކުރިކަމަށް ބުނާ އަދަދަކީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކަމާއި އަދި އޭނާގެ އަތުން ޚަރަދު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސަފޫރާ ނާފިޒު 19 ޖޫން 2016 ގައި [illegible] ކޯޓަށް [illegible] [illegible] އެނގެއެވެ. [illegible] [illegible] "[illegible] [illegible]" [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]، ސަފޫރާ ނާފިޒު މޫސާގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެއްވެސް [illegible][7] ސަފޫރާ ނާފިޒު މޫސާގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

---

[6] [illegible] [illegible] 10 ޖުލައި 2016 ގައި [illegible] ޝަރީޢަތުގެ 2 އަދި 3 ވަނަ [illegible].

[7] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

12. މި މައްސަލައިގައި މުޙައްމަދު [illegible]

- [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ([illegible]) 12 ޖުލައި 2016 ގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

  [illegible]

- [illegible] [illegible] [illegible] 12 ޖުލައި 2016 ގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

  [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ދިނުމަށް އިލްތިމާސްކޮށްފައިވާކަން [illegible] 12 ޖުލައި 2016 ގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

އިސްވެ ބުނެވުނު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ގެއެއް [illegible]، [illegible].

13. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].[8] [illegible] "[illegible]" [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]

---

[8] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނު (6) 2003 ގެ 252 ވަނަ މާއްދާ.

ނަފަޤާ ދޫކުރާ އޭގެ އުޞޫލުތަކުގައި ބަޔާންކޮށްފައި ހުރިކަމަށް ބުނާ ފަދައިން ނަފަޤާދިނުން ލާޒިމުވޭ ނުވަތަ ނޫންތޯ ކަނޑައަޅަން ޖެހޭނެއެވެ.

14.ކައިވެނިގައި އަންހެނާއަށް ފިރިމީހާގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ހުންނަ މުއްދަތު ކަމާއި އަދި އަންހެނާއަށް ޚަރަދުކުރުމަކީ ޝަރީޢަތުގެ ގޮތުންނާއި ޤާނޫނީ ގޮތުން ފިރިމީހާ އުފުލަންޖެހޭ ޒިންމާއެއް ކަމާއި، މިގޮތުންގައި އަނބިމީހާ ދިރިއުޅުމުގެ ބޭނުން ދެއްކުމާއި، ކާނާބޯނުދިނުމާއި، އަންނައުން ދިނުމާއި، ރިހުމުގައި ބޭސް ކުރައިދިނުން ހިމެނޭ ކަމާއި، އޭގެ އިތުރުން ދަރިން ބެލުމުގެ ޚަރަދު އަނބިމީހާއަށް ދިނުން ވެސް ފިރިމީހާގެ މައްސޫލިއްޔަތެއް ކަމާއި، މިގޮތުން ފިރިމީހާ އަނބިމީހާއަށް ދިނަންޖެހޭ ނަފަޤާ ކަނޑައަޅާނީ ފިރިމީހާގެ ޤާބިލުކަމާއި ހާލަތަށް ބަލައިގެން ކަމާއި، އެހެނީ ޤާނޫނުގެ ބާރުގައި ފިރިމީހާ ކުރިމަތިވާ ހާލަތުތަކުގައި ވެސް ނަފަޤާ ދިނުމަށް ލާޒިމުވާނެއެވެ. އަދި އަންހެނުން ފިރިމީހާގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ހުރުމަކީ ނަފަޤާ ލިބުމުގެ ޝަރުޠެއް ކަމުގައިވާތީ ވެސް، އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި ވެސް ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ނަފަޤާ ލިބިގަންނަ ކަމުގައި ބެލެވެއެވެ. މިގޮތުން، އޭނާގެ މުދަލުން ހޯދައިދިނުން އާއިލާގެ ޚަރަދު ހަމަޖެއްސުމުގައި ޚަރަދު ކުރުމަށް ފިރިމީހާގެ ކުރިމަތީގައި ނަފަޤާ

އޮންނަނެވެ.

15.އިސްލާމީ ޝަރީޢަތާއި ދިވެހިރާއްޖޭގެ އާއިލީ ޤާނޫނުގައި ކައިވެނިކުރުމުގެ އަންހެނުން ފިރިހެނުންނަށް ނަފަޤާ އެއްވެސް ބާވަތެއް ކުރުމުގެ ނިޔަތް ހުރި ފަދައިން ދޭ ނަފަޤާ ކުރުމާއި، އަދި ފިރިހެން ފަރާތުން ނަފަޤާ ކުރުމާއި އަދި މަސައްކަތް ކުރުމުގައި ފަރާތަކުން އިޖްތިހާދުކުރާ ބާރު ލިބިގެންވާ ކަމުގެ ދަލީލެއް ނުވެއެވެ. ކުރިން ކުރުމާއި އަންހެނާއަށް ލިބިގެންވާ އިސްލާމް ބަޔާން ކުރަމުން ޚާއްޞަ ކަންކަން ބަލާއިރު ކޮންމެ ފަރާތަކަށް ދިނުން އަންހެނުން ކަމުގެ ޝަރުޠުތަކެއް ކަމާއެކު، ހަމަހަމަކަމާއެކު ހިމަނައި ފިރިހެނުންނާ އަންހެނުން ޖެހޭ ގޮތުން މުޢާމަލާތްކުރުމުގައި ލިބިދޭ، އެއްބަސްވުމުގެ ކަންކަމާއި ބެހޭގޮތުން ޤާނޫނީ

[illegible] ގޮތްތަކާއި [illegible] މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ކަނޑައަޅައި، [illegible] [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނެތެވެ. ދަޢުވާކުރުމުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނެތެވެ.

16. ދަޢުވާކުރުން [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] ދަޢުވާކުރުމުގެ [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/2000 (އެވިޑެންސް ޤާނޫނު) ގެ 32 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.[9] އެމާއްދާގައި ވަނީ،

> [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މި ޤާނޫނުގެ 11 ވަނަ މާއްދާގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] ދަޢުވާކުރުމުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. މިފަދައިންނެވެ.

އަދި އެވިޑެންސް ޤާނޫނުގެ 11 ވަނަ މާއްދާގައި ވަނީ:-

---

[9] ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/2000 (އެވިޑެންސް ޤާނޫނު) އަށް 2 ވަނަ އިސްލާހު ގެނައުމުގެ ޤާނޫނު (ޤާނޫނު ނަންބަރު 9/2016) ގެ 32 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ).

(ހ) ކޯޓުހުކުމެއް، އެކޯޓެއްގައި ހިމެނޭ ފަރާތްތަކުން [illegible] ބޭނުންކުރުމުގައި [illegible] [illegible]
އުސޫލުތައް، ފަރާތްތަކުގެ ދެމެދުގައި ލިޔުމުން ވާ އެއްބަސްވުމެއްގައި ހިމަނައި، އެ އެއްބަސްވުމުގައި
ޢަމަލުކުރުމަށް [illegible] [illegible] [illegible].

(ށ) "މިމާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އެއްބަސްވުން އެކުލަވާލެވޭނީ، [illegible] [illegible]
އިސްތިސްނާ [illegible] [illegible]." މިފަދައިން ނެވެ.

އިސްވެ ބުނެވުނު މާއްދާއަށް [illegible] މިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2018/HC-A/241 (އާމިނަތު ނަޝީމާ ވ.އަޙްމަދު ސިރާޖް) ގެ ޤަޟިއްޔާގައި،[10] ކޯޓުގެ [illegible] [illegible] [illegible] އެކުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޢުޤޫބާތުގެ ޤާނޫނުގެ 32 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުން އަމަލު ކުރަނީ، ކޯޓުގެ [illegible] [illegible] ކޯޓުގެ [illegible] ކޯޓުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 11 ވަނަ މާއްދާގައި [illegible] ކޯޓުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 32 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި، [illegible] [illegible] [illegible] ކޯޓުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

---

[10] ފަނޑިޔާރު ޢަލީ ސަމީރުގެ ރައުޔުގެ 4 ވަނަ ނުކުތާގެ 2 އަދި 3 ވަނަ ޕެރެގްރާފް

އަމަލުކުރާނެ ގޮތަކާ މެދު ހިމާޔަތް އެފިޑެވިޓް ނަމަ ކޯޓުން އަދުލުވެރި ބެލެހެއްޓުން އުމުރާ ބަޔާންކޮށްދީ، އެ ޤާނޫނުގެ 11 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ވެވޭ އެއްބަސްވުމުގައިވާ ގޮތުގެ މަޖިލިސް ކަމަށް ބައިނަލްއަޤްވާމީ ޤާނޫނުގައި މުދާ ބެލެހެއްޓުމުގައި އެމާއްދާގެ ދަށުން ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމުގައި ކަނޑައެޅި ބައިނަލްއަޤްވާމީ ކަންކަމުން އިސްކަން ދޭންޖެހޭނެ ކަމަށް ބައިނަލްއަޤްވާމީ އުސޫލުތަކުގައި ކަމަށެވެ.[11] އަދި އޭގެ އިތުރުން ދަރިފުޅުން އެކަމުގައި ބިރުދިނުން ކޮށްފައިވާ މުދަލުގައި ފައިސާއާއި ގުޅޭ މަސްލަޙަތަށް އެއްބަސްވެފައިވާ ވަކި ސާބިތު ކުރުމުގެ މަސްލަހަތުގެ ޙިމާޔަތް ނިޔަފާ ވާނުގެ ޤާނޫނުގެ 32 ވަނަ މާއްދާއަށް ބެލުމުން އެންގެވިކަމުގައި އުފެދުން އެކަން އާއިލާގެ ބޭނުމަކީ، ދަރިފުޅުންގެ ކައިވެނި ހުރުމަން ފަށް އުފެދުން އަޖްނަބީންގެ ގެތެރޭގައި ކައިވެނީގެ މަސްލަހަތު ދިފާޢު ކައިވެނީގެ ބިނާވެގެން ކަމާއިގެ މަސައްކަތް ކަމަށްބަލާ އެކަކު އަސާސީކަން ދަރިފުލުންގެ ގޮތުން ނުވަތަ އަނބިދަރިން ބޭނުމަކަށް އެކަކު އަސާސީގޮތުގެ މަސައްކަތް ދަރިފުޅުގެ ފުރުޞަތު ކަރާއިން ގެދޮރުއަށް ކުރުމުގެ ކަމަށް ބަލާނީ ތަކެތި ކަމަށް ބަލާ ބައިނަލްއަޤްވާމީ އެކަށީގެންވޭ.

17. މިބައްދަލު ސަރުކާރު ދިރިހުރި ގޮތުގައި ގެއްލި އުފެދުނުތަކައި އޭނާގެ ކުރިން އަނބި ބައްޕަ ނުވެއެވެ ފާސްކޮށް އަދިއަދަ ފައިސާއާއި އުފެދުނު ބިއްސަވެގެން ހިނގި މަސްއޫލިއްޔަތު ހިއްސާކުރެވޭން ވިއްކުގެ ވިޔަފާރި މަސައްކަތުން ދީ އުފެދުނު މަސްއޫލިއްޔަތު ކަމާ، ކުޑަކުދިން ވަރުވަތުން ދިރުއަށް، ކުޑަކުދިން އެކަމުގައި ބިއްސަވެގެން ކުރަމުން ގެދުރުގަ ވިޔަފާރި/އަމިއްލަ ގޮތުގެމަސައްކަތްކުރައިރު މަސްއޫލިއްޔަތު ބަލައި މުދާ ވަރުވަތުގެ ކުޑަކުދިންގެ ވަކިގެ މަސައްކަތްތަކުގެ ތަރަތީބުގައި ދަރު ކޯޓުގައި

---

[11] ޢާއިލީ ޤާނޫނުގެ 32 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)

އެދިފައިނުވާތީ، އެ ޤަޟިއްޔާގައި[12] މިގޮތުން [illegible] ހޯދާފައިވާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނިންމާފައި ނުވާކަން އެނގެއެވެ.

18. މިގޮތުން [illegible] [illegible] ޝާހިދު މޫސާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible]، އެއްވެސް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޝާހިދު މޫސާ [illegible] [illegible] މުޙައްމަދު ޝަރީފް މި މައްސަލައިގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޙްޟަރުގައި ބުނެފައިވާއިރު، [illegible] [illegible] [illegible] ޝާހިދު މޫސާގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކޯޓުގެ ޤަޟިއްޔާގެ [illegible] [illegible] އެނގެއެވެ. އަދި [illegible] ޝާހިދު މޫސާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މުޙައްމަދު ޝަރީފްގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޝާހިދު [illegible] މުޙައްމަދު ޝަރީފް [illegible] [illegible] [illegible] މުޙައްމަދު ޝަރީފްގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޝާހިދު މޫސާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އަދި މުޙައްމަދު ޝަރީފް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މުޙައްމަދު ޝަރީފް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޝާހިދު މޫސާގެ [illegible] 21 ޖުލައި 2016 ގައި [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] މުޙައްމަދު [illegible] [illegible] މުޙައްމަދު ޝަރީފާއި އަދި [illegible] ޝާހިދު މޫސާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] "[illegible] ޝާހިދު މޫސާގެ [illegible] [illegible] [illegible] ގެއެއް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މުޙައްމަދު ޝަރީފް [illegible] [illegible] އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] މުޙައްމަދު ޝަރީފް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ([illegible]

---

[12] ޤަޟިއްޔާ 29/MSC/2014 ނަންބަރު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ނާޒިމު މޫސާ) ކަމަށް މުޙައްމަދު [illegible] އަބްދުއްސައްތާރުގެ [illegible] ބުނެފައިވާތީ އެކަމާގުޅޭ [illegible]
ސުވާލު ކުރެވުން ކަމަށް ބުނެފައިވުމުން، މުޙައްމަދު ސަލީމުގެ ޕޮލިސީގައި ދެ ޢިބާރާތް ކުރަމުން ދިޔައީ
މުޙައްމަދު ސަލީމް ބޭނުންވާ ގޮތަށް [illegible] އަދި އެ ދެ ޢިބާރާތް ކުރުމަށް [illegible] [illegible] މުޙައްމަދު
ސަލީމް [illegible] [illegible] [illegible] އަދި [illegible] [illegible] ޝަކޫރާ ނާޒިމު މޫސާ
[illegible] ޝަކޫރާ ނާޒިމު މޫސާގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މުޙައްމަދު ސަލީމަށް
[illegible] ޕޮލިސީގައި [illegible] ޢިބާރާތް ކުރުމަށް ޝަކޫރާ ނާޒިމު މޫސާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] މުޙައްމަދު ސަލީމް އެއްބަސްވުމުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ޝަކޫރާ ނާޒިމު މޫސާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ކަމުގައި [illegible] އޮންނަކަމެވެ.

19. މި މައްސަލައިގެ ދަޢުވާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަދަ އެއްބަސްވުމެއް މުޙައްމަދު ސަލީމާއި ޝަކޫރާ ނާޒިމު
މޫސާއާ ދެމެދު ވެފައިވާ ކަން ސަރީޙަކަށް ސާބިތުނުވާތީ، ޤާނޫނުނަންބަރު 4/91 (ކޮންޓްރެކްޓުގެ
ޤާނޫނު) ގެ 23 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ނަގައިދިނުމަށް ޝަކޫރާ ނާޒިމު މޫސާ އެދިފައިވާ ފަދަ ބަދަލެއް
ސަލީމަށް ނަގައިދިނުން [illegible] އޮތްކަމަށް ނުފެނެއެވެ.

20. މި މައްސަލައިގައި ޝަކޫރާ ނާޒިމު މޫސާގެ [illegible] [illegible] [illegible] ޢިބާރާތް ކުރުމަށްޓަކައި [illegible]
[illegible] ޕޮލިސީގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މުޙައްމަދު ސަލީމް
އެއްބަސްވުމުން ކަމަށް ޝަކޫރާ ނާޒިމު މޫސާ ބުނެ ކަމުގައި ވި ނަމަވެސް އެކަމަށް މުޙައްމަދު ސަލީމް
[illegible] އެއީ، އެކަން ސާބިތުކުރުމަށް ޝަކޫރާ ނާޒިމު މޫސާގެ [illegible] ހުށަހެޅި ހެކިންގެ
ބަހުން [illegible] އެއްބަސްވުމެއް [illegible] [illegible] [illegible] އަދި [illegible] [illegible] [illegible]

ސަރީޙަކަށް ސާބިތުނުވާތީއާއި އަދި އެފިހާރައަކީ ޢާންމު ވަކިވެގެންވާ ދުވަހަކު ބަލަން ދިނުމަށް ގޮތަކަށް އެއްބަސްވެގެން ކުރުވައިފައިވާ ޙަރަކާތެއް ކުރުމުގެ ނުވާތީ، އެހެންކަމުން ދިނުމަށް ސަރީޙަކަށް ސާބިތު ނުވާކަމަށް ކަނޑައަޅައި އެފަދަ ސަރީޙަކަށް ނަގައިދޭން ބޭނުން ނުވާ ކަމަށް ދަނޑު ކޯޓުގެ ފަސްޓްއިންސްޓަންސް ކޯޓުން ނިންމާފައިވާ ނިންމުން ސަރީޙު އަދި ޤާނޫނީ އުސޫލާ ޚިލާފުވާ ކަމަށް ނުފެނެއެވެ.

21. ވީމާ، އިސްތިއުނާފުކުރައްވާފައިވާ ނިންމުން އަމުރު ދުސްތޫރީ ކުރިމަތި މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 46/MSC/2016 ޤަޟިއްޔާގައި ނިންމާފައިވާ ނިންމުމަށް އަހަރެން ގޮންޖެހުންތަކެއް ފެނުނު ސަރީޙު އަދި ޤާނޫނީ ހަމައެއް އޮތްކަމަށް އަހަރެން ނުފެނެއެވެ.

- ފަރިޔާދު އަދި ސަލާމަތުގެ ދައުވާ

22. ބޭރުގެ ނަރުހު މުއްސަނދި ފަރާތެއްގެ ދަށުން ކޮޅަށް ހުރިހާ ދަރުމަވެރި ސިފައިން ތަފާތުކޮށް، ރިޔާސީއަމުރު ދުސްތޫރީ ކުރިމަތި މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 46/MSC/2016 ޤަޟިއްޔާގައި ބޭރުގެ ނަރުހު މުއްސަނދި ގެ ފަރާތުން އެހެން ކުރެވޭ ފިޔަވަޅު ތ.ކުޅުދުއްފުށި/ގ.ފުވައްމުލަކުގެ މުއައްސަސާ ސަރުކާރުގެ ދެއްކެން ހުރިހާ ދަރުމަވެރިކަން، މުއައްސަސާ ސަރުކާރުން ތ.ކުޅުދުއްފުށިން ހިނގާފައިވާ ތ.ކުޅުދުއްފުށި "ކޯޓު" ހަމަކުރެވިން ޕަލާ ގޮތުގައި ގެއްލި އިސްލާމް ކުރުވަން ބޭރުގެ ނަރުހު މުއްސަ ދަރުމަވެރިކޮށް ކޮންމެފަރާތެއް ކުރެވިފައި ވެރިކަންކުރާ ބޭރުގެ ނަރުހު މުއްސަނދި ގެ ފަރާތުން ކޮންމެފަރާތެއް ބަޔާންކުރާ ދަރުމަވެރިވެ އަސާސީ މުއައްސަސާ ސަރުކާރުގެ އަމުރު ހުއްދަކުރުން އެދި އެކަމުގެ ދެއްކަން ހުރިހާ ދަރުމަވެރިކަމެވެ. ބަޔާންކުރާ ދަރުމަވެރި ސިފައިން ތަފާތުކޮށް، މިގޮތުން ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/2000 (އިމިގްރޭޝަން ޤާނޫނު) ގައި ބަޔާންކޮށްދީފައިވާ، ދިވެހިން ކަމުގައިވާ ފަރާތްތަކުން އެގޮތުން ދަށުން އެކަމުގައި ހިމަނާފައިވާ ކޮންމެ މުއައްސަސާ ނުވަތަ ފަރާތެއް އަދާކުރާ ބަޔާންކުރާ ކޯޓުން

ބަލައިދިނުމަށް އެދި ހުށަހަޅާފައިވާ އާއިލީ މައްސަލަތަކުގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ ބާވަތުގެ މައްސަލައެއް ނޫންކަން އެނގެއެވެ. މި މައްސަލައިގައި ސަފޫރާ ނާފިދު މޫސާގެ ފަރާތުން އެދުނީ ސަފޫރާ ނާފިދު މޫސާ އާއި މުޙައްމަދު ސަޢީދު އާއި ދެމީހުން އިނދެގެން ތިބިއިރު ހޯދިކަމަށް ބުނާ މުދަލެއް އަދުލުވެރި [illegible] [illegible] [illegible] މައްސަލައިގައި ސަފޫރާ ނާފިދު މޫސާގެ ފަރާތުން އެދިފައިވަނީ މި ދެމީހުން އިނދެގެން ތިބިއިރު ސަފޫރާ ނާފިދު މޫސާގެ ފަރާތުން މުޙައްމަދު ސަޢީދަށް ދައްކާ ލާރި [illegible] ގޮތަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މުޙައްމަދު ސަޢީދުގެ އަތުން އަނބުރާ ހޯދުމަށް ކަމަށްވާތީ، މި މައްސަލަ [illegible] [illegible] [illegible] މައްސަލަތަކުގެ [illegible] [illegible] މި މައްސަލަ ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/2000 (އާއިލާއާބެހޭ ޤާނޫނު) އަށް އަދި އެ ޤާނޫނުގެ 32 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) [illegible] މި ކޯޓުން ނިންމާފައިވާ މިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2018/HC-A/241 ޤަޟިއްޔާ ނިންމާފައިވާ އުސޫލުތަކުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް ނުކުރެވޭނެކަން އެނގެއެވެ.

23. ސަފޫރާ ނާފިދު މޫސާގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅި މައްސަލައިގައި ބުނާ [illegible] ސަފޫރާ ނާފިދު މޫސާގެ ފަރާތުން [illegible]، [illegible] "ލޯނު" ނަމަކަށް ލާރި [illegible] [illegible] ސަފޫރާ ނާފިދު މޫސާއާއި މުޙައްމަދު ސަޢީދު [illegible] [illegible] ނަމުގައި [illegible] [illegible] [illegible] މުޙައްމަދު ސަޢީދު [illegible] [illegible] ސަފޫރާ ނާފިދު މޫސާގެ ފަރާތުން [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މުޙައްމަދު ސަޢީދު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މި ދެމީހުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، މި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ފަރާތުން ސަފޫރާ ނާފިދު މޫސާ [illegible]. މި މައްސަލައިގައި ސަފޫރާ ނާފިދު މޫސާގެ ފަރާތުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސަފޫރާ ނާފިދު

ވުޒާރާގެ ފަރާތުން ދީފައިވާ "ކޯޓު" ނަމަކަށް ބިނާ ގޮތީ އިމާރާތް ކުރުމަށް ކުރި ޚަރަދު އަނބުރާ ކޮށްދޭނެ ކަމަށް އެއްބަސްވެ، މި މައްސަލައިގައި ބުނެވުނު ޢަމަލުތައް ނިންމާފައިވާ، ސަބަބު ނަގައި ދޭން ފަރާތަށް ދީފައިވާ "ކޯޓު" ނަމަކަށް ބިނާ ގޮތީ އިމާރާތް އެއްވެސް ޚަރަދެއް ކުރިކަމަށް ހުރިހާ ކަމަކާ އަދި އެ ޚަރަދު ކޮށްފައިވާކަމަށް ޚަރަދު ކުރިކަމަށް ބުނާ ފައިސާ އަދި ދަޢުވާލިބޭ ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން ބަދަލު ދޭން މުސާރަ އަނބުރާ ދައްކަންޖެހޭ ފައިސާއެއްކަން ހުކުމް ކޮށްދެވޭ ހުރިހާ ކަމަކަށް އަދި އަނބުރާ ފައިސާއެއް ދައްކަންޖެހޭކަމަށް ބުނާ އަދަދުގެ ފައިސާއެއްކަމެވެ.

24. ދަޢުވާލިބޭ ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން މި މައްސަލައިގައި ދައްކާފައިވާ ވާހަކަތަކުގައި ބުނާގޮތުން ދިނުމަށް ވާޢަދު ވެވުނު އަދަދު ބަދަލު ދޭން ޕްރޮޖެކްޓް ހަރަދު ކުރިކަމުގެ ލިޔެކިޔުން ކަމަށް ބުނެވޭ އެއްވެސް. ހަރަކާތްތަކުގެ ދަޢުވާލިބޭ ސަރުކާރު ޝަކުވާ ލިބުނު، ބަދަލު ދޭން ދިނުމަށް ފަރާތުން ކުރަމުން ހަރަދު ކުރިކަމަށް ގޮތް ވާގޮތުން އަދި ދަޢުވާއާ ދޭނެ އަދި ބާކީ ދެނެ ދޭން ދިނުމަށް ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުން އަދި އޭނާ ކަމަށް ހަރަދު އަނބުރާ ދޭން ކުރެވުނު ފައިސާ އަދި ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުން ދޭން ހުރުމުގެ ދަޢުވާ އެއްވެސް ޕްރޮޖެކްޓް ހަރަދު ކުރިކަން ބަދަލު ދޭން ފަރާތުން ފައިސާތަކެއް ކުރެވިފައިވާ ބުނާ ލިޔެކިޔުމެއް ހުށަހެޅިފައިނުވާކަން އެނގެއެވެ.[13]

25. މި މައްސަލައިގައި ފައިސާއާ ގުޅޭ ޤަވާޢިދުތަކާ ދެކޮޅަށް ދީފައިވާ ލިޔުމަކުން ހުށަހެޅި ދަޢުވާ ފަރާތުން "ކޯޓު" ނަމަކަށް ބިނާ ގޮތީ އިމާރާތް ކުރުމުގެ ފަރާތުން ދޭން ބަދަލު ދޭން ފަރާތް ގެ ފަރާތުން ހަރަދު ކުރިކަން ގޮތް ބަދަލު ދޭން ފަރާތުން ދަޢުވާލިބޭ ސަރުކާރު އެއް ކުރެވުނު ފައިސާ ދަޢުވާލިބޭ ސަރުކާރު ޝަކުވާ ފައިސާ ދަޢުވާލިބޭ ސަރުކާރު ދެއްކުމަށް ހުށަހެޅިފައިވާ ސަބަބުތައް ބަލައިގެން ބަދަލު ދޭން ފަރާތް

---

[13] މި މައްސަލައިގެ US ޑޮލަރު ފައިސާއެއްގައި ފައިސާއާ ގުޅޭ ޤަވާޢިދުތަކާ ދެކޮޅަށް ހިނގާ ޢަމަލުތައް ކުރެވިފައި.

އަށް މި މައްސަލައިގައި ދެއްކިފައި ނުވެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް އެކަން ސަރީޙަކޮށް ސާބިތުވާން [illegible]
ސަބޫރު ނާޞިރު މޫސާގެ ފަރާތުން [illegible] [illegible] ކުރުމުގެ ގޮތުން [illegible] [illegible] ހަރަދު [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ނުބެލެވެއެވެ.

26. ސަބޫރު ނާޞިރު މޫސާ އަކީ [illegible] މުޙައްމަދު ސަމީރު އާއި ކައިވެނިކޮށްގެން އުޅުނު ދުވަސްވަރު
އެއްވެސް [illegible] މުޙައްމަދު ސަމީރު ހަރަދު ކުރަންޖެހޭ [illegible] ހުރި ފަރާތުން
ނޫނެވެ. ކައިވެނީގެ ގުޅުމުގައި ފިރިމީހާގެ މައްޗަށް [illegible] [illegible] [illegible] ކުރާނެއެވެ.
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. މި މައްސަލައިގައި ސަބޫރު ނާޞިރު މޫސާ [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސަބޫރު ނާޞިރު މޫސާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ސަބޫރު ނާޞިރު މޫސާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] ސަބޫރު
ނާޞިރު މޫސާގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ސަބޫރު ނާޞިރު މޫސާގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސަބޫރު ނާޞިރު
މޫސާ [illegible] މި [illegible] ސަބޫރު ނާޞިރު މޫސާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސަބޫރު
ނާޞިރު މޫސާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. އެހެންނަމަވެސް މި މައްސަލައިގައި [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އަދި މި މައްސަލަ
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]." [illegible] [illegible] ސަބޫރު ނާޞިރު [illegible]

[illegible]."[14] [illegible]

27. [illegible].[15] [illegible]

---

[14] [illegible] 18 [illegible]

[15] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2016/HC-A/362 [illegible]

28. [illegible][16]

29. [illegible] 95% [illegible]

30. [illegible]

---

[16] ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2010/SC-A/2

އަދަދެއްގެ ފައިސާކަން ސާބިތު ބުނަން ނޫނީކަމަށް. އެހެންކަމުން ސަފޫރާ ނާޞިރު މޫސާގެ ގެ ފަރާތުން ޖަމާކުރި ކޮންޓްރެކްޓަރ ބަދަލު ކުރުމާ ހަވާލުވި ފައިސާގެ އަދަދަކީ އެއީ އިޤްރާރު ޖަމާވާ ކޮންޓްރެކްޓް ކަމަށް އަނބުރާ ކަނޑާ ފައިސާގެ އަދަދުއް ކަމަށް. އެ ގޮތުން ދ.ބަޖެހުވޯރު "ބޯޑު" ނަމަކަށް ކިޔާ ގޯތިގައި އިމާރާތުގެ ކުރުމަށް ކޮންޓްރެކްޓް ޖަމާކުރި ބޮޑުކުރަމުގެ ގޯތިގައި ސަފޫރާ ނާޞިރު މޫސާގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާ ފައިސާގެ އަދަދަކީ 1,248,547/98 (އެއްމިލިއަން ދުއިސައްތަ ސާޅީސް އަށްހާސް ފަސްސަތޭކަ ސާޅީސް ހަތްރުފިޔާ ނުވަދިހަ އަށްލާރި) އެވެ.

31. ދ.ބަޖެހުވޯރު "ބޯޑު" ނަމަކަށް ކިޔާ ގޯތިގައި އިމާރާތް ކުރުމަށް ސަފޫރާ ނާޞިރު މޫސާގެ ފަރާތުން ފައިސާ ޖަމާކުރިކަމަށް ބުނެވޭ ސަޕްލަޔަރު އެއްބަސްވެފައިވާ ސަފޫރާ ނާޞިރު މޫސާގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާ ފައިސާގެ އަދަދާއި ގުޅޭ ބުނެވޭ ސަޕްލަޔަރު އިންކާރު ކުރާކަމަށް، ބުނެވޭ ސަޕްލަޔަރުގެ ފަރާތުން އެ ބެހޭ، އިމާރާތް ހިލޭފައި، ސަފޫރާ ނާޞިރު މޫސާގެ ފައިސާގެ އިތުރުން ބުނެވޭ ސަޕްލަޔަރުގެ ފައިސާއިން ނަގާފަ އިތުރު އަދަދު ދިނުމުގެ ފައިސާވެސް ބޭނުންކުރެވުނު ކަމުގައެވެ. ދިނުމުގެ މިއީ ސަފޫރާ ނާޞިރު މޫސާގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅި ކަންކަމުގެ މައްޗަށް ބުނެވޭ ސަޕްލަޔަރު ކުރިމަތި ކުރާ ދަތުރުއްއަކަން އެނގޭއެވެ. މި މައްސަލައިގައި ކަން ހިނގާގޮސްފައިވާ ގޮތުގެ ތަފްޞީލުކަމެއް ބަލާއިރު، ސަފޫރާ ނާޞިރު މޫސާގެ ފަރާތުން ބެލި ބޭނުމަށް ބުނެވޭ ސަޕްލަޔަރު ހަމައެކަނި އިންކާރު ކުރުމަކުން ނުފުދެންނެވެ. ދ.ބަޖެހުވޯރު "ބޯޑު" ގައިން ސަފޫރާ ނާޞިރު މޫސާގެ ފަރާތުން ޖަމާކުރި ކުރި ބާކީ އަދަދުގެ ފައިސާކަން ބުނެވޭ ސަޕްލަޔަރު ބެލެންޏެޖެހެއެވެ. ނަމަވެ އެ ގައިން ބުނެވޭ ސަޕްލަޔަރުގެ ފަރާތުން ޖަމާދަށް އެ ޖަމާކުރި ކޮންޓްރެކްޓަރު ހަވާލުކުރި ކޮށްފައިވާ ގޮތާ ފަރާތުން ބެލެންޏެޖެހެއެވެ. އެހެންކަމުން ބުނެވޭ ސަޕްލަޔަރު ފަރާތުން ބެލެންނެ އިންކާރު ކުރާނަމަ ސަޕްލަޔަރު

ކުރުމުގައި ބޭނުންކުރެވޭ ތަފާތު ވަސީލަތްތައް (މިސާލަކަށް: އަޑުކުރުން ނުވަތަ ހުވައި ދިނުން ފަދަ) ބޭނުންކޮށްގެން މި މައްސަލައިގައި ސަފޫރާ [illegible] މޫސާއަށް އަދުލުވެރި ބަދަލެއް ސަރީޢަތުގެ ފަރާތުން ކަނޑައަޅައިދޭންޖެހޭކަމަށް އަހުރެން ދެކެމެވެ. ނޫންނަމަ އެއީ މި މައްސަލައިގައި [illegible] [illegible] [illegible] ކަންކަން [illegible]، ސަފޫރާ [illegible] މޫސާގެ ހައްޤުގައި އަދުލުވެރި އަދި އިންސާފުވެރި [illegible] ނުދެކެމެވެ.

32. ވީމާ، މި މައްސަލައިގައި އަހުރެންގެ ފަހުމަކީ، އިސްވެ ފާހަގަ ކުރެވުނު ކަންކަމުގެ އަލީގައި މި މައްސަލަ އަލުން ދަށު ކޯޓުން ބަލައި، ދ.ކުޑަހުވަދޫ "ކޯޓު" ގެއަށް ސަފޫރާ [illegible] މޫސާގެ ފަރާތުން ކޮށްފައިވާ [illegible] މިންވަރު ބެލުމަށްފަހު އަދުލުވެރި ބަދަލެއް ކަނޑައެޅުމަށްޓަކައި މި މައްސަލަ ދަށު ކޯޓަށް [illegible] [illegible] [illegible].

ހުކުމް:

ދެންފަހެ، އިސްވެފާހަގަކުރެވުނު ނުކުތާތަކާއި ބަޔާންކުރެވުނު ކަންކަން އެގޮތަށް ހުރުމުން، ނިލަންދެ އަތޮޅު ދެކުނުބުރި ކުޑަހުވަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 46/MSC/2016 ޤަޟިއްޔާ ނިންމާފައިވާ ނިންމުމަށް ބަދަލު ގެންނަންޖެހޭ ފަދަ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ ސަބަބެއް ނެތްކަމަށް މި ޤަޟިއްޔާ ބެލި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުންގެ އަޣުލަބިއްޔަތުން ކަނޑައަޅައި، ހުކުމް ކޮށްފީމެވެ.